

N:o 314.

Af herr C. G. Sædén, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m.

I motiveringen till det förslag till lag om emeritilöner för präster, som innehålles i Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:o 88 med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m., förklarar föredragande departementschefen (sid. 304), att det icke syntes honom lämpligt, att i denna lag meddelades bestämmelser om sättet att beräkna emeritilöner eller om deras maximi- och minimibelopp, utan borde det öfverlämnas åt Kungl. Maj:t att fastställa grunder för beräkning lika väl af dylika löner som af löner och arfvoden till det i tjänst varande prästerskapet. I öfverensstämmelse med detta departementschefens uttalande har ur förslaget till lag om emeritilöner i kungl. propositionen strukits de af prästlöneregleringskommittén föreslagna bestämmelserna om emeritilöns beräkning samt om sådan löns minimum och maximum.

Prästlöneregleringskommittén hade föreslagit, att för ordinarie tjänstinnehafvare emeritilön skulle motsvara 80 procent af lönen, med ett minimum af 1,800 och ett maximum om 5,000 kronor. För extra ordinarie präster skulle den utgöra 1,800 kronor. Sedan departementschefen uttalat såsom sin åsikt, att kyrkoherdars och komministrars aflöning, när de innehaft tjänst inom sin grad i 10 år, ej bör öfverstiga resp. 4,500 och 3,000 kronor, har ock däraf ansetts böra följa, att emeritilönerna icke böra understiga för kyrkoherde 3,600 och för komminister 2,400 kronor.

Med instämmande i denna departementschefens åsikt beträffande emeritilönernas minimibelopp, har herr S. O. Nylander i motion i Andra Kam-maren, n:o 290, uttalat sig mot att i kungl. propositionen uteslutits alla bestämmelser rörande emeritilönernas beräkning samt desammas minimi- och maximibelopp. »Det måste nämligen — yttrar motionären — anses vara fullt lämpligt och af den allra största vikt för prästerna, att, om de

— såsom förslaget i öfrigt innebär — skola förpliktas att, vid en viss högre ålder eller vid konstaterad oförmåga att uppehålla tjänsten, afgå från densamma, rätten för dem att erhålla skäliga emeritilöner måste genom lag tryggas och ej ställas helt och hållet beroende af de växlande omständigheter, som kunna öfva inflytande på den administrativa lagstiftningen. Utan en dylik trygghet för sina anspråk på försörjning under ålderdomens och ohälsans dagar skulle prästerskapet komma i sämre ställning än andra tjänstemannaklasser.»

I detta principuttalande instämmer jag med motionären. Däremot kan jag icke gilla de af motionären i öfverensstämmelse med departementschefens uttalande och prästlöneregleringskommitténs förslag påyrkade emeritilönsbeloppen, då jag icke finner dessa stå i ett rättvist förhållande vare sig till den under tjänstetiden åtnjutna aflöningen, ej heller till vederbörandes behof af skälig ålderdomsförsörjning.

I dessa afseenden anser jag nämligen, att de föreslagna emeritilönerna för ordinarie tjänstinnehafvare förete en oproportionerlig skillnad mellan maximum och minimum. Emeritilönssystemet för präster får icke vara byggdt uteslutande på analogier med pensionsväsendet för andra tjänstemän. Mot sådana analogier tala här två skäl, dels att prästerna icke själfva skulle inbetala pensionsavgifter och dels att befordringsväsendet bland präster saknar analogi med andra tjänstemäns befordran, då det företer en annars exempellös ovisshet och ojämnhet. Då prästernas framgång i befordran ingalunda alltid motsvarar deras förtjänst och skicklighet och då kompetensfordringarna för de högst aflönade kyrkoherdebefattningarna icke äro högre än för de lägst aflönade komministraturerna, bör enligt mitt förmenande lagstiftningen beträffande emeritilönerna i sin mån verka utjämnande på befordringsväsendets godtycke.

Denna tillbörliga utjämning söker man fåfängt i det nu föreliggande förslaget och ännu mindre i kommitténs ursprungliga förslag. Enligt detta skulle emeritilön för kyrkoherde och komminister växla mellan 5,000 och 1,800 kronor och enligt Kungl. Maj:ts förslag mellan 5,000 och 2,400 kronor — den ene prästens ålderdomsunderhåll skulle således blifva mer än dubbelt så stort som den andres, ehuru båda fullgjort samma kompetensfordringar och den enes befordran icke hvilat på någon objektivt betygd högre grad af nit och skicklighet än den andres.

Gentemot dessa förslag anser jag det af en reservant, kommittéledamoten Ekström, framlagda förslaget (kommittébetänkandet sid. 411—419) vara att ur rättvisans och billighetens synpunkt obetingadt föredraga.

Enligt reservantens förslag skulle för ordinarie tjänstinnehafvare emeritilöns minimum utgöra 3,000, dess maximum 4,500 kronor. Dock bör

för domprost emeritilön utgöra 5,000 kronor och för adjunkt 1,800 kronor. För tjänstinnehafvare med 5,000 kronors lön skulle enligt *båda* förslagen (se tabellen sid. 115) emeritilönen utgå med 4,000 kronor eller 80 procent af lönen. Men under det kommittén inom sin ram låter dessa 80 procent blifva bestämmande för alla emeritilöner, låter reservanten inom sin ram *procenttalet successivt falla för lönebeloppen uppåt och stiga för lönebeloppen nedåt*. Reservantens förslag befinner sig således i full öfverensstämmelse med den moderna skattelagstiftningens principer. Och reservanten kan beträffande prästerskapet åberopa sig på precedenslagstiftning för sitt förslag, då nämligen pensionerna ur prästerskapets änke- och pupillkassa bestämmas efter sådana grunder, att de med fallande lönebelopp utgå med en stigande procent af dessa belopp (se tab. sid. 412).

Reservantens förslag, som i Kungl. Maj:ts proposition icke ens omnämnas, har dock under kommittéförslagens granskning ådragit sig berättigad uppmärksamhet, och flera domkapitel och Konungens befallningshafvande hafva uttalat sitt instämmande. Så t. ex. biträder domkapitlet i *Göteborg* reservantens yrkande med afseende på emeritilönernas belopp, därvid framhållande, hurusom det icke syntes obilligt, att de präster, som innehafva de jämförelsevis bättre aflönade tjänsterna, vid afskedstagandet finge åtnöjas med en årsinkomst, som något understege 80 procent af lönen. Däremot syntes billigheten fordra, att de, som, ofta utan att vara underlägsna i meriter eller nit och skicklighet, fått stanna på de lägre aflönade platserna, på ålderdomen erhöle en inkomst, hvarigenom de vore skyddade mot ekonomiskt betryck. Domkapitlet i *Härnösand* anser reservantens förslag framför kommitténs utan tvifvel hafva företrädet af större rättvisa och billighet. Det blefve sannolikt på det hela taget icke dyrare kanske till och med mindre dyrt än kommitténs. Och Konungens befallningshafvande i Jämtlands län framhåller, att reservantens medlingsförslag vore *väl motiveradt och värdt att tagas under ompröfning*.

På grund af det anförda hemställer jag vördsamt,

att Riksdagen ville besluta, att 2 § i Kungl. Maj:ts förslag till »Lag om emeritilöner för präster» skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 2.

Emeritilön för kyrkoherde och komminister utgör 3,000 kronor, då med tjänsten varit förenad en aflöning

om 3,000 kronor eller därunder, och 4,500 kronor, då med tjänsten varit förenad en aflöning om 6,000 kronor eller därutöfver. Vid aflöningsbelopp mellan 3,000 och 6,000 kronor ökas emeritilönens minimibelopp af 3,000 kronor med 50 kronor för hvarje 100-tal kronor, hvarmed aflöningen öfverstigit 3,000 kronor. Lönen beräknas till det belopp, hvartill densamma bestämts vid lönereglering, fastställd på grund af lagen om reglering af prästerskapets aflöning eller, om sådan löne-reglering med afseende på tjänstinnehafvaren icke vunnit tillämpning, till medeltalet af de belopp, för hvilka bevillning för lönen erlagts de sista tio åren före tjänstens frånträdande. Öfverskridet 50-tal kronor af lönens belopp räknas såsom fullt 100-tal.

För domprost utgör emeritilön 5,000 kronor och för adjunkt 1,800 kronor.

Stockholm den 29 april 1908.

C. G. Sædén.
